

DECIZIA Nr.437
din 22 iunie 2017

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.348 alin.(2) din
Codul de procedură penală

Publicată în Monitorul Oficial nr.763 din 26.09.2017

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroi	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Cristina Teodora Pop	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Cosmin Grancea.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.348 din Codul de procedură penală, excepție ridicată din oficiu de Curtea de Apel București — Secția a II-a penală în Dosarul nr.2.325/3/2016/a5, care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.1.214D/2016.

2. La apelul nominal se constată lipsa părților. Procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Președintele dispune a se face apelul și în Dosarul nr.1.352 D/2016, având ca obiect excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.348 alin.(2) din Codul de procedură penală, excepție ridicată din oficiu de Tribunalul Arad — Secția penală în Dosarul nr.6.828/55/2016/a1.

4. La apelul nominal se constată lipsa părților. Procedura de citare este legal îndeplinită.

5. Curtea, având în vedere obiectul excepției de neconstituționalitate ridicate în dosarele sus-menționate, din oficiu, pune în discuție conexarea Dosarului nr.1.352D/2016 la Dosarul nr.1.214D/2016. Reprezentantul Ministerului Public este de acord cu măsura conexării dosarelor. Curtea, în temeiul dispozițiilor art.53 alin.(5) din Legea nr.47/1992, dispune conexarea Dosarului nr.1.352D/2016 la Dosarul nr.1.214D/2016, care este primul înregistrat.

6. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate, ca inadmisibilă și, în subsidiar, ca neîntemeiată. Un prim motiv de inadmisibilitate are în vedere excepția de neconstituționalitate invocată de Tribunalul Arad, în privința căreia se susține că instanța nu s-a pronunțat, cu prilejul invokării contestației formulate în camera preliminară, cu privire la nicio măsură preventivă, chiar dacă în cuprinsul încheierii pronunțate face referire la faptul că în cauza dedusă judecătii a fost dispusă măsura controlului judiciar. Acest lucru este posibil ca urmare a menținerii de către judecătorul de cameră preliminară a măsurilor preventive și a judecării contestației formulate împotriva încheierii judecătorului de cameră preliminară înaintea expirării acestei măsuri. Pentru acest motiv se susține că textul criticat nu are legătură cu cauza care a revenit spre soluționare Tribunalului Arad. Un al doilea motiv de inadmisibilitate se referă la ambele excepții de neconstituționalitate și are în vedere faptul că, în cauzele analizate, judecătorul care a soluționat contestația împotriva încheierii pronunțate de judecătorul de cameră preliminară s-a pronunțat pe fond, iar ipoteza formulată cu privire la posibilitatea contestării dispunerii sau menținerii măsurilor preventive este una strict teoretică. Cu privire la acest aspect se arată că există o jurisprudență constantă a instanțelor judecătorești potrivit căreia, atunci când o excepție de neconstituționalitate privește lipsa unei căi de atac, este declarată respectiva cale de atac și, înainte de discutarea admisibilității acesteia, este invocată excepția de neconstituționalitate, jurisprudență ce nu a fost respectată cu privire la excepțiile de neconstituționalitate invocate în prezentele dosare.

7. Pe fond se susține că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Cu privire la pretinsa discriminare creată, prin textul criticat, între inculpați, se arată că, potrivit doctrinei referitoare la forma actuală a art.348 din Codul de procedură penală, judecătorul soluționează contestația împotriva

Încheierii prin care judecătorul de cameră preliminară se pronunță, în ceea ce privește măsurile preventive, cu privire la toți inculpații, indiferent dacă aceștia au formulat sau nu contestații. Mai mult, se observă că nici împotriva încheierilor pronunțate în apel, prin care sunt menținute, revocate sau înlocuite măsuri preventive, nu există căi de atac, așa cum, potrivit dispozițiilor Codului de procedură penală din 1968, nu exista o cale de atac nici împotriva încheierilor similare pronunțate în recurs. Prin urmare, se susține că soluția legislativă criticată este una constantă, neexistând o nouă cale de atac cu privire la măsurile preventive asupra cărora un judecător se pronunță, pentru prima dată, în ultimă instanță, care să poată fi exercitată de procuror sau de către inculpați, din acest punct de vedere toate părțile procesului penal fiind în aceeași situație juridică. Se arată că soluția legislativă analizată s-a impus în scopul evitării întoarcerii dosarului la judecătorul de cameră preliminară de la instanța de fond, pentru a se pronunța cu privire la măsurile preventive, în timpul soluționării, de către judecătorul de cameră preliminară de la instanța superioară, a contestației, formulate împotriva încheierii pronunțate de către judecătorul de cameră preliminară de la instanța de fond, procedură ce determină întârzierea soluționării cauzelor în camera preliminară. Se conchide că legiuitorul a optat pentru soluția criticată având în vedere natura cauzei și exigențele administrării justiției. Se susține că, prin textul criticat, nu a fost adusă atingere substanței dreptului garantat prin art.5 paragraful 4 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, noțiunea de „recurs” din cuprinsul acesteia neavând în vedere o cale de atac, ci accesul la un judecător care să se pronunțe cu privire la măsurile preventive, întrucât, cu privire la măsurile preventive, nu se impune asigurarea dublului grad de jurisdicție.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, constată următoarele:

8. Prin Încheierea din 11 mai 2016 și Încheierea penală nr.59 din 30 iunie 2016, pronunțate în dosarele nr.2.325/3/2016/a5 și nr.6.828/55/2016/a1, **Curtea de Apel București — Secția a II-a penală și Tribunalul Arad — Secția penală au sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.348 din Codul de procedură penală și, respectiv art.348 alin.(2) din Codul de procedură penală**, excepție ridicată din oficiu, în cauze având ca obiect verificarea legalității și temeiniciei măsurii arestului la domiciliu și, respectiv, soluționarea unei contestații formulate împotriva încheierii pronunțate de judecătorul de cameră preliminară referitoare la legalitatea sesizării instanței, în urma respingerii excepțiilor ridicate de inculpați.

9. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** se susține că dispozițiile art.348 alin.(2) din Codul de procedură penală sunt neconstituționale, întrucât nu permit exercitarea niciunei căi de atac împotriva încheierii prin care judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară se pronunță asupra măsurilor preventive precizate prin rechizitoriu, această încheiere fiind definitivă. Se susține că, pentru acest motiv, textul criticat creează discriminare între inculpații ale căror astfel de contestații sunt soluționate de către instanțele de fond și cei ale căror contestații sunt soluționate direct de către instanțele investite cu soluționarea contestației, întrucât această diferență de regim juridic în privința dreptului de a promova o cale de atac împotriva încheierii prin care judecătorul de cameră preliminară se pronunță asupra măsurilor preventive nu este generată de criterii obiective, care să țină de conduita părților, ci de operativitatea organelor judiciare. Pentru aceleași considerente se susține încălcarea, prin textul criticat, a dispozițiilor constituționale referitoare la folosirea căilor de atac și la accesul liber la justiție. Se susține, de asemenea, că, distinct de celelalte etape procesuale, în această fază procesuală, inculpatul și procurorul sunt privați de calea de atac prevăzută la art.205 alin.(1) din Codul de procedură penală. Se arată că, pe de altă parte, dacă împotriva încheierii prin care judecătorul de cameră preliminară de la instanța de control judiciar, spre exemplu de la curtea de apel, se pronunță asupra măsurilor preventive ar fi formulată o cale de atac, aceasta ar putea fi judecată doar de către judecătorul de cameră preliminară de la Înalta Curte de Casație și Justiție, care însă nu are competența materială de a soluționa contestații la încheieri privind măsurile preventive.

10. Potrivit prevederilor art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, încheierile de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

11. **Guvernul** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Se arată că nu trebuie făcută confuzie între contestația formulată împotriva soluției pronunțate de judecătorul de cameră preliminară conform prevederilor art.346 din Codul de procedură penală și cea pronunțată de același judecător conform art.207 din Codul de procedură penală. Se susține că în ambele situații pot fi formulate contestații și că acestea au obiect și regim juridic diferit. Se arată că, în timp ce contestația formulată potrivit art.205 alin.(1), (4) și (5) din Codul de procedură penală, în materia măsurilor preventive, poate fi promovată în termen de 48 de ore de la pronunțare, sau, după caz, de la comunicare, fiind soluționată în 5 zile de la înregistrare, dacă a fost formulată de inculpat, și, respectiv înaintea expirării duratei măsurii preventive, dacă a fost formulată de procuror, contestația împotriva

Încheierii prin care judecătorul de cameră preliminară se pronunță asupra obiectului legalității și temeiniciei actelor de urmărire penală poate fi atacată cu contestație în termen de 3 zile de la comunicare, contestație care se soluționează la termenul stabilit de judecător în acest sens, conform art.347 alin.(3) raportat la art.345 alin. (1) și art.344 alin.(4) din Codul de procedură penală. În acest context se susține că excepția de neconstituționalitate este argumentată prin critici referitoare la interpretarea și aplicarea prevederilor art.348 alin.(2) din Codul de procedură penală și nu la încălcarea, prin acestea, a dispozițiilor Legii fundamentale. De asemenea se face trimitere la Decizia Curții Constituționale nr.414 din 25 mai 2006, prin care instanța de contencios constituțional a statuat că opțiunea legiuitorului de a nu fi prevăzut o cale de atac împotriva încheierii de menținere a măsurii arestării preventive, dată la judecarea în recurs a cauzei penale, nu poate fi considerată neconstituțională, deoarece, potrivit art.129 din Constituție, „*Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și Ministerul Public pot exercita căile de atac, în condițiile legii*”. Este atributul exclusiv al legiuitorului de a institui căile de atac și condițiile în care acestea pot fi exercitate.

12. **Avocatul Poporului** arată că textul criticat este constituțional și că își menține punctul de vedere reținut de Curtea Constituțională în Decizia nr.663 din 11 noiembrie 2014.

13. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierile de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

14. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.d) din Constituție, precum și ale art.1 alin.(2), ale art.2, 3, 10 și 29 din Legea nr.47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

15. **Obiectul excepției de neconstituționalitate**, astfel cum a fost formulat, îl constituie prevederile art.348, respectiv art.348 alin.(2) din Codul de procedură penală. Analizând motivarea excepției de neconstituționalitate, Curtea reține drept obiect al acesteia dispozițiile art.348 alin.(2) din Codul de procedură penală, care au următorul cuprins: „*În cauzele în care față de inculpat s-a dispus o măsură preventivă, judecătorul de cameră preliminară de la instanța sesizată cu rechizitoriu sau, după caz, judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară ori completul competent de la Înalta Curte de Casație și Justiție, investit cu soluționarea contestației, verifică legalitatea și temeinicia măsurii preventive, procedând potrivit dispozițiilor art.207*”.

16. Se susține că textul criticat contravine prevederilor constituționale ale art.16 referitoare la egalitatea în drepturi, art.21 alin.(1) și (2) cu privire la accesul liber la justiție, art.23 referitoare la libertatea individuală, art.24 cu privire la dreptul la apărare și art.129 referitoare la folosirea căilor de atac.

17. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că **dispozițiile art.348 alin.(2) din Codul de procedură penală au fost modificate prin pct.15 al articolului unic al Legii nr.75/2016** privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.82/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.334 din 29 aprilie 2016. **Anterior modificării lor prin Legea nr.75/2016, prevederile art.348 alin.(2) din Codul de procedură penală aveau următorul cuprins:** „*În cauzele în care față de inculpat s-a dispus o măsură preventivă, judecătorul de cameră preliminară verifică legalitatea și temeinicia măsurii preventive, procedând potrivit dispozițiilor art.207*”.

18. Dispozițiile art.348 alin.(2) din Codul de procedură penală, în forma lor anterioară modificării mai sus referite, au făcut obiectul **Deciziei Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.5 din 8 decembrie 2014 privind examinarea recursului în interesul legii** declarat de către Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție și de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție vizând interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art.348 din Codul de procedură penală privind competența de a se pronunța asupra măsurilor preventive pe durata soluționării contestației prevăzute de art.347 din Codul de procedură penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.80 din 30 ianuarie 2015, prin care Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit că *judecătorul de cameră preliminară de la instanța sesizată prin rechizitoriu, a cărui încheiere prin care s-a dispus începerea judecării a fost atacată cu contestație, are competența de a se pronunța asupra măsurilor preventive, conform dispozițiilor legale care reglementează măsurile preventive în procedura de cameră preliminară, până la soluționarea contestației prevăzute în art.347 din Codul de procedură penală. O interpretare contrară a dispozițiilor legale menționate, în sensul că judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară sau, după caz, completul format din 2 judecători de cameră preliminară de la Înalta Curte de Casație și Justiție, sesizat cu judecarea contestației prevăzute în art.347 din Codul*

de procedură penală, ar avea competența de a se pronunța cu privire la măsurile preventive, **ar conduce fie la excluderea căii de atac a contestației împotriva încheierii prin care se dispune asupra măsurilor preventive în procedura de cameră preliminară, soluție care contravine flagrant dispozițiilor art.205 din Codul de procedură penală, fie la soluția atribuirii competenței de a judeca această contestație judecătorului de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară în raport cu instanța care exercită controlul judiciar pe calea contestației prevăzute în art.347 din Codul de procedură penală, deși nu există nicio prevedere legală care să reglementeze această competență.**

19. Prin urmare, anterior intrării în vigoare a Legii nr.75/2016, toate incidentele procedurale referitoare la măsuri preventive apărute între data pronunțării încheierii judecătorului de cameră preliminară de la instanța sesizată cu rechizitoriul, împotriva căreia a fost formulată contestație, conform prevederilor art.347 din Codul de procedură penală, și data soluționării respectivei contestații de către judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară, erau soluționate de către judecătorul de cameră preliminară care a pronunțat încheierea contestată.

20. În urma modificării art.348 alin.(2) din Codul de procedură penală, prin Legea nr.75/2016, așa cum rezultă din analiza gramaticală a textului criticat, competența de a se pronunța cu privire la măsurile preventive, în intervalul de timp mai sus arătat, revine judecătorului de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară ori completului competent de la Înalta Curte de Casație și Justiție, în cazul în care instanța sesizată prin rechizitoriu este Înalta Curte de Casație și Justiție, investit cu soluționarea contestației. În aceste condiții, **conform textului criticat**, în situația în care judecătorul de cameră preliminară de la instanța sesizată cu rechizitoriu, la cerere sau din oficiu, se pronunță cu privire la luarea, menținerea sau înlocuirea unor măsuri preventive, conform art.348 alin.(1) din Codul de procedură penală, iar încheierea astfel pronunțată este contestată, potrivit art.347 din același cod, și **măsurile preventive dispuse sau prelungite expiră anterior soluționării contestației de către judecătorul de cameră preliminară de la instanța superioară, competența de a se pronunța cu privire la respectivele măsuri preventive revine judecătorului de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară.** Această soluție juridică reprezintă o excepție de la dispozițiile art.347 alin.(4) din Codul de procedură penală, prevederi legale introduse, în cuprinsul art.347 anterior referit, tot prin articolul unic al Legii nr.75/2016, conform cărora în soluționarea contestației împotriva încheierii judecătorului de cameră preliminară nu pot fi invocate sau ridicate din oficiu alte cereri sau excepții decât cele invocate sau ridicate din oficiu în fața judecătorului de cameră preliminară în procedura desfășurată în fața instanței sesizate cu rechizitoriu, cu excepția cazurilor de nulitate absolută. **Cum, împotriva încheierii prin care este soluționată contestația, formulată conform art.347 din Codul de procedură penală, Codul de procedură penală nu prevede posibilitatea promovării unei căi de atac, judecătorul de cameră preliminară de la instanța superioară se pronunță, în ipoteza juridică analizată, în primă și ultimă instanță asupra măsurilor preventive.**

21. În aceste condiții, în ipoteza juridică analizată, împotriva încheierii prin care se dispune asupra măsurilor preventive de către judecătorul de cameră preliminară de la instanța superioară nu poate fi promovată calea de atac a contestației, prevăzută la art.205 din Codul de procedură penală. De altfel, din analiza gramaticală a dispozițiilor art.205 alin.(1) din Codul de procedură penală, așa cum acestea au fost modificate prin articol unic pct.4 din Legea nr.75/2016, rezultă că acestea nu pot fi, oricum, aplicabile în situația invocată în susținerea excepției de neconstituționalitate, întrucât prevăd, în mod expres, posibilitatea formulării contestației pe care o reglementează împotriva încheierilor prin care judecătorul de cameră preliminară de la instanța sesizată cu rechizitoriu dispune asupra măsurilor preventive. Prin urmare, *per a contrario* și astfel cum susțin instanțele care au sesizat, din oficiu, Curtea Constituțională cu prezenta excepție de neconstituționalitate, în ipoteza juridică avută în vedere, inculpatul și procurorul nu pot formula o cale de atac împotriva încheierii prin care judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară celei sesizate cu rechizitoriul se pronunță, în primă instanță, cu privire la măsurile preventive.

22. Având în vedere considerentele mai sus prezentate, Curtea **urmează să analizeze dacă noua soluție legislativă încalcă vreuna dintre dispozițiile constituționale invocate în susținerea excepției de neconstituționalitate.**

23. În acest sens, Curtea constată că, prin *Decizia nr.540 din 12 iulie 2016*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.841 din 24 octombrie 2016, a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că soluția legislativă cuprinsă în dispozițiile art.434 alin.(1) teza întâi din Codul de procedură penală, care exclude atacarea cu recurs în casație a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție, ca instanță de apel, este neconstituțională.

24. Prin decizia anterior menționată, paragrafele 15—24, Curtea a reținut că dispozițiile art.434 alin.(1) teza întâi din Codul de procedură penală sunt criticate din perspectiva **creării unei discriminări între inculpați în funcție de instanța care soluționează calea de atac a apelului — curte de apel sau Înalta Curte de Casație și Justiție —, întrucât cei judecați în apel de instanța supremă nu**

beneficiază de calea extraordinară de atac a recursului în casație. Curtea a constatat că această critică este întemeiată, dispozițiile art.434 alin.(1) teza întâi din Codul de procedură penală **aducând atingere principiilor consacrate de art.16 și art.21 din Constituție privind egalitatea în drepturi, accesul liber la justiție și dreptul la un proces echitabil**, în condițiile în care art.40 alin.(2) din Codul de procedură penală prevede în competența Înaltei Curți de Casație și Justiție judecarea apelurilor împotriva hotărârilor penale pronunțate în primă instanță de curțile de apel, de curțile militare de apel și de Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție. Astfel, Curtea a reținut că faptul că dispozițiile de lege criticate exclud posibilitatea atacării cu recurs în casație a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție, ca instanță de apel, decizii prin care s-a soluționat fondul cauzelor, este de natură să înfrângă egalitatea în drepturi între cetățeni în ceea ce privește recunoașterea dreptului fundamental de acces liber la justiție, în componenta sa referitoare la dreptul la un proces echitabil.

25. Curtea a reținut, totodată, că, pe calea recursului în casație, se asigură verificarea legalității unor hotărâri penale definitive — prin raportare la cazurile de casare expres și limitativ prevăzute de lege — ca garanție a respectării principiului legalității consacrat de art.1 alin.(5) din Constituție. Scopul recursului în casație fiind acela de a îndrepta erorile de drept comise la judecarea apelului, Curtea a constatat că excluderea căii extraordinare de atac a recursului în casație împotriva deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție ca instanță de apel, decizii prin care s-a soluționat fondul cauzelor, creează discriminare atât pentru inculpat, cât și pentru celelalte părți — partea civilă și partea responsabilă civilmente — față de părțile din cauzele penale soluționate de curțile de apel ca instanțe de apel. **Astfel, deși se găsesc în situații similare, părțile beneficiază de un tratament juridic diferit în funcție de instanța care soluționează apelul, ceea ce contravine prevederilor art.16 din Constituție, în condițiile în care tratamentul discriminatoriu nu-și găsește nicio justificare obiectivă și rezonabilă.**

26. De asemenea, prin *Decizia nr.321 din 9 mai 2017*^{*)}, nepublicată în Monitorul Oficial al României până la data pronunțării prezentei decizii, Curtea a reținut încălcarea art.16 alin.(1), art.21 alin.(1)—(3) și art.129 din Constituție, drept care a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art.21 și art.24 din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară raportate la cele ale art.29 alin.(5) teza a doua din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale sunt constituționale în măsura în care nu exclud posibilitatea formulării recursului împotriva hotărârii judecătorești de respingere a cererii de sesizare a Curții Constituționale pronunțate de ultima instanță în ierarhia instanțelor judecătorești.

27. Pentru a pronunța această soluție, Curtea a încercat să determine dacă acest recurs se poate exercita numai în limitele controlului judiciar specific fiecărei tipologii de cauze, fiind limitată de ultimul grad de jurisdicție specific cauzei respective, sau dacă această cale de atac se poate exercita până la ultima instanță în ierarhia instanțelor judecătorești.

28. Analizând jurisprudența anterior invocată, Curtea constată că ipoteza juridică criticată în prezenta cauză este similară celor analizate de Curtea Constituțională prin deciziile nr.540 din 12 iulie 2016 și nr.321 din 9 mai 2017. Astfel, lipsa unei căi de atac împotriva încheierii prin care judecătorul de cameră preliminară de la instanța superioară celei sesizate cu rechizitoriul se pronunță, în primă instanță, asupra unor măsuri preventive dispuse în cauză **crează discriminare, sub aspectul dreptului de a exercita căile de atac prevăzute de lege**, între persoanele împotriva cărora au fost dispuse măsuri preventive în cursul urmăririi penale și al procedurii camerei preliminare și **asupra cărora s-a pronunțat judecătorul de cameră preliminară de la instanța sesizată cu rechizitoriul, printr-o încheiere ce poate fi contestată**, conform dispozițiilor art.205 din Codul de procedură penală, și **persoanele în privința cărora au fost dispuse măsuri preventive, în aceleași etape procesuale, dar asupra cărora judecătorul de cameră preliminară de la instanța superioară celei sesizate prin rechizitoriul se pronunță în primă instanță și care nu au dreptul de a exercita o cale de atac împotriva încheierii astfel formulate.**

29. Cu privire la principiul egalității în drepturi, distinct de cele reținute prin deciziile nr.540 din 12 iulie 2016 și nr.321 din 9 mai 2017, Curtea constată că, în jurisprudența sa, a statuat că situațiile în care se află anumite persoane trebuie să difere, în esență, pentru a justifica deosebirea de tratament juridic, iar această deosebire de tratament trebuie să se bazeze pe un criteriu obiectiv și rațional (a se vedea Decizia nr.685 din 28 iunie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.470 din 11 iulie 2012, Decizia nr.164 din 12 martie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.296 din 23 mai 2013 și Decizia nr.681 din 13 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.889 din 8 decembrie 2014). În același sens, instanța de contencios constituțional a reținut că principiul egalității în fața legii, prevăzut la art.16 din Constituție, presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite (a se vedea Decizia nr.545 din 28

^{*)} Decizia Curții Constituționale nr.321 din 9 mai 2017 a fost publicată ulterior în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.580 din 20 iulie 2017.

aprilie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.473 din 6 iulie 2011). În fine, s-a constatat, prin aceeași jurisprudență, că reglementarea unor reguli specifice este permisă doar în cazul unor diferențe de situații, care însă trebuie să fie obiective și clare (a se vedea Decizia nr.107 din 1 noiembrie 1995, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.85 din 26 aprilie 1996, Decizia nr.782 din 12 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.406 din 15 iunie 2009).

30. Or, prin raportare la criteriile mai sus prezentate, Curtea apreciază că *cele două categorii de justițiabili avute în vedere în analiza prezentei excepții de neconstituționalitate se află în situații similare*, aspectul pronunțării asupra măsurilor preventive dispuse în privința lor de către judecătorul de cameră preliminară de la instanța sesizată cu rechizitoriu sau de către judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară celei anterior precizate nefiind de natură a justifica diferența de tratament juridic instituită de legiuitor referitoare la dreptul de a exercita calea de atac a contestației împotriva încheierilor pronunțate de instanțele anterior referite. Astfel, *diferența de tratament juridic criticată în susținerea excepției nu este justificată de un criteriu obiectiv și rezonabil*. De asemenea, situațiile celor două categorii de persoane nu sunt diferite în funcție de scopul urmărit de legiuitor, diferența de tratament creată părând să rezulte, mai degrabă, dintr-o lipsă de corelare a dispozițiilor procesual penale ce reglementează calea de atac împotriva încheierilor prin care se dispune asupra măsurilor preventive în procedura camerei preliminare, cu prilejul modificărilor aduse acestora prin prevederile Legii nr.75/2016.

31. În ceea ce privește exercitarea căilor de atac, ca formă de asigurare a dreptului de acces liber la justiție, așa cum acesta este prevăzut la art.21 alin.(1) și (2) din Constituție, așa cum, de altfel, s-a reținut prin Decizia nr.540 din 12 iulie 2016, într-adevăr, potrivit art.129 din Constituție, exercitarea căilor de atac, de către părți și de către Ministerul Public, este asigurată în condițiile legii, dispoziție legală ce trebuie coroborată cu prevederile art.126 alin.(2) din Constituție, potrivit cărora procedura de judecată este prevăzută numai prin lege, însă, în vederea respectării principiului egalității în drepturi, odată instituită o cale de atac, aceasta trebuie asigurată, în mod egal, tuturor persoanelor care se află în situații similare.

32. Pentru aceste motive, Curtea apreciază că dispozițiile art.348 alin.(2) din Codul de procedură penală **încalcă prevederile art.16, prin raportare la cele ale art.21 alin.(1) și (2) și cele ale art.129 din Constituție**.

33. Având în vedere aspectele mai sus menționate, Curtea apreciază ca fiind justificată reglementarea, de către legiuitor, în fiecare etapă a procesului penal, a unei căi de atac împotriva hotărârilor și a încheierilor prin care se dispune, în primă instanță, asupra măsurilor preventive. Mai mult, **lipsa contestației, în oricare dintre situațiile procesuale în care se dispune cu privire la măsurile preventive, ar echivala cu lipsirea inculpatului de dreptul de acces liber la justiție și de dreptul la apărare, astfel cum acestea sunt reglementate la art.21 și art.24 din Constituție**. De asemenea, în cazul dispunerii unei măsuri preventive privative de libertate, lipsa căii de atac împotriva hotărârii sau a încheierii prin care aceasta este luată este de natură a încălca dispozițiile **art.23 din Constituție** referitoare la libertatea individuală. De altfel, în privința arestării preventive, art.23 alin.(7) din Constituție prevede că încheierile instanței privind măsura arestării preventive sunt supuse căilor de atac prevăzute de lege. Astfel, textul constituțional anterior menționat indică faptul că trebuie să existe o cale de atac, motiv pentru care legiuitorul este obligat să o reglementeze.

34. În acest sens, Curtea reține că măsurile preventive sunt măsuri ce au ca efect restrângerea, pentru perioade limitate de timp, a exercițiului unor drepturi fundamentale. Astfel, reținerea, arestul la domiciliu și arestarea preventivă, așa cum acestea sunt reglementate la art.209—210, art.216—217 și art.218—art. 222 din Codul de procedură penală sunt măsuri preventive privative de libertate, privare ce presupune, *per se*, restrângerea exercițiului unui număr însemnat de drepturi fundamentale, cum sunt libera circulație, prevăzută la art.25 din Constituție, dreptul la viață intimă, familială și privată, reglementat la art.26 din Constituție, dreptul la informație, prevăzut la art.31 din Constituție, accesul la cultură, reglementat la art.33, și dreptul de asociere, prevăzut la art.40 din Constituție. La rândul lor, măsura controlului judiciar și măsura controlului judiciar pe cauțiune, reglementate la art.211—215¹ și art.216—217 din Codul de procedură penală, sunt măsuri preventive neprivative de libertate, a căror dispunere este însoțită de impunerea, *ex lege*, în sarcina inculpatului a unor obligații ce au același efect restrictiv cu privire la exercitarea de către acesta a anumitor drepturi fundamentale, obligații prevăzute la art.215 alin.(1) din Codul de procedură penală. În completarea regimului juridic astfel stabilit, organul judiciar care a dispus măsura preventivă poate dispune, în privința inculpatului, una sau mai multe dintre obligațiile reglementate la alin.(2) al aceluiași art.215. În acest sens, prin Decizia nr.712 din 4 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.33 din 15 ianuarie 2015, paragraful 20, Curtea Constituțională, analizând, din punct de vedere constituțional, natura măsurilor preventive, a constatat că acestea constituie ingerințe în dreptul fundamental al libertății individuale, prevăzut de art.23 din Constituție, și că măsura controlului judiciar reprezintă, de asemenea, o măsură intruzivă ce

poate afecta și alte drepturi și libertăți fundamentale, respectiv libera circulație [art.215 alin.(2) lit.a)—b) din Codul de procedură penală], viața intimă, familială și privată [art.215 alin.(1) lit.b) și alin.(2) lit.c), d), f), g) din Codul de procedură penală], libertatea întrunirilor [art.215 alin.(2) lit.h) din Codul de procedură penală], munca și protecția socială a muncii [art.215 alin.(2) lit.e) din Codul de procedură penală] și libertatea economică [art.215 alin.(2) lit.k) din Codul de procedură penală], reglementate la art.25, art.26, art.39, art.41 și, respectiv, art.45 din Constituție.

35. Mai mult, Curtea constată că titularii dreptului de a formula contestația reglementată la art.205 din Codul de procedură penală sunt inculpatul și procurorul. Or, având în vedere similitudinea situației pronunțării asupra măsurilor preventive de către judecătorul de cameră preliminară de la instanța sesizată cu rechizitoriu cu cea a pronunțării cu privire la asemenea măsuri de către judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară, sub aspectul interesului de a putea contesta măsurile preventive dispuse în primă instanță, Curtea apreciază că textul criticat **încalcă dispozițiile constituționale ale art.129, coroborate cu cele ale art.131**, și în privința dreptului Ministerului Public de a exercita calea de atac a contestației în cazul în care judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară celei sesizate cu rechizitoriu se pronunță, în primă instanță, cu privire la măsurile preventive dispuse în cauză. Practic, în ipoteza juridică invocată în susținerea excepției, procurorul este lipsit de pârghiile necesare exercitării rolului său specific în cadrul procesului penal.

36. Având în vedere că dispozițiile art.348 alin.(2) din Codul de procedură penală prevăd aceeași soluție juridică și cu referire la **completul competent de la Înalta Curte de Casație și Justiție, investit cu soluționarea contestației, considerentele mai sus enunțate sunt valabile, în mod corespunzător, și în privința acestuia**. Și cu privire la acesta, prin Decizia nr.5 din 8 decembrie 2014, mai sus invocată, s-a reținut că o interpretare contrară a dispozițiilor legale menționate, în sensul că completul format din 2 judecători de cameră preliminară de la Înalta Curte de Casație și Justiție, sesizat cu judecarea contestației prevăzute în art.347 din Codul de procedură penală, ar avea competența de a se pronunța cu privire la măsurile preventive, ar conduce la excluderea căii de atac a contestației împotriva încheierii prin care se dispune asupra măsurilor preventive în procedura de cameră preliminară, soluție care contravine flagrant dispozițiilor art.205 din Codul de procedură penală.

37. Pentru toate aceste considerente, Curtea constată că dispozițiile art.348 alin.(2) din Codul de procedură penală încalcă prevederile constituționale ale art.16, art.21 alin.(1) și (2), art.23, art.24 și art.129, întrucât exclud aplicarea dispozițiilor art.205 din Codul de procedură penală.

38. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, al art.1—3, al art. 11 alin.(1) lit.A.d) și al art.29 din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

Decide:

Admite excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.348 alin.(2) din Codul de procedură penală, excepție ridicată din oficiu de Curtea de Apel București — Secția a II-a penală și Tribunalul Arad — Secția penală în dosarele nr.2.325/3/2016/a5 și nr.6.828/55/2016/a1 și constată că sintagma „sau, după caz, judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară ori completul competent de la Înalta Curte de Casație și Justiție, investit cu soluționarea contestației” din cuprinsul acestora este neconstituțională.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului, Curții de Apel București — Secția a II-a penală și Tribunalului Arad — Secția penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 22 iunie 2017.